

I. DE DORPEN OP HET LANDSCHAP

scenario 0 (wat als we niets doen?)

De dorpen liggen op een bijzondere plaats, op de overgang van de vallei van de Schelde en de zandrug van de Brabantse Wal. De kwaliteit van de verschillende landschapstypes verlaagt door versnippering van de gronden, infrastructuurwerken, het uitdijen van de bebouwing en een tanende landbouw. De biodiversiteit neemt verder af door het gebrek aan landschappelijke verbindingen. De klimaatverandering brengt meer water naar de dorpen en de facturen voor leidingen en pompen drukken steeds zwaarder op de overheidsuitgaven. Boeren gooien de handdoek in de ring want landbouw is niet langer rendabel, de braakliggende gronden worden enkel gebruikt voor hobbylandbouw of liggen te prooi aan speculatie.

Fig. 12: Het fietspad langs het kanaal en de Zouten (Jan 2014).

Fig. 13: De dorpenweide, het open landschap tussen de 2 dorpskernen.

Fig. 14: De Zouten.

Fig. 15: De Ruige Heide.

1. Herstel de leesbaarheid van de landschappen.
2. Verbeter de waterhuishouding op natuurlijke wijze.
3. Schep nieuwe kansen voor de landbouw.
4. Verbeter de biodiversiteit.
5. Repareer de missing links in het netwerk van zachte paden.
6. Open ruimtes zijn het kapitaal van de dorpen!

Fig. 16: Synthesekaart visie van 'Dorpen in het landschap'.

SYNTHESEKAART VISIE

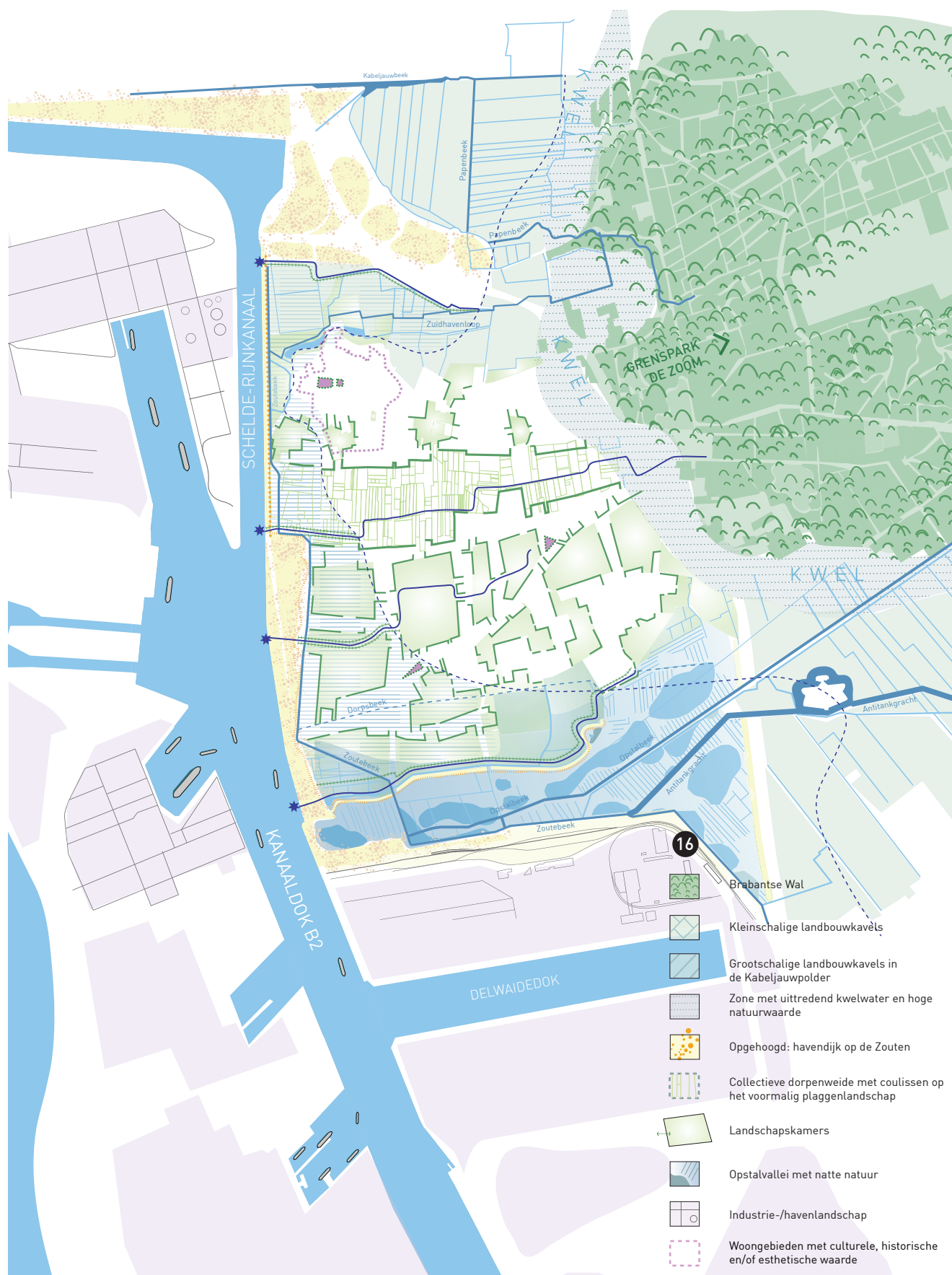
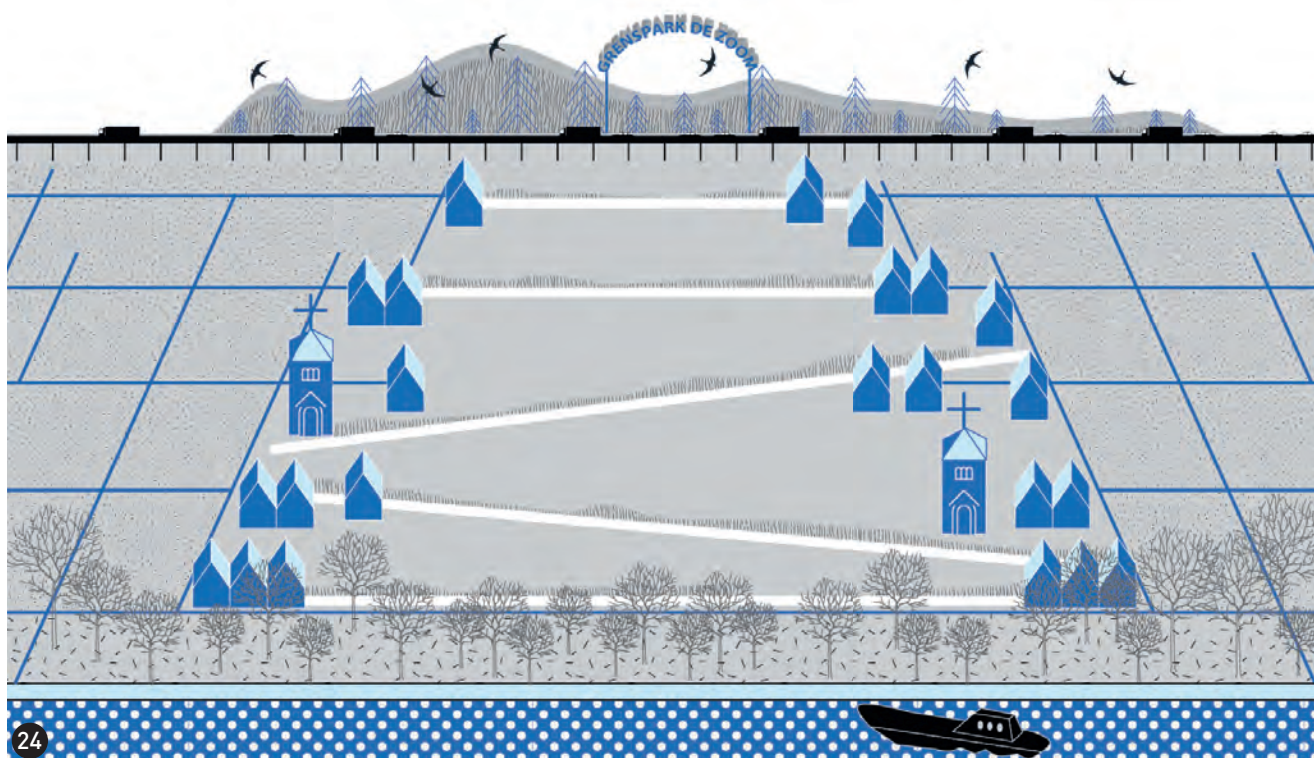

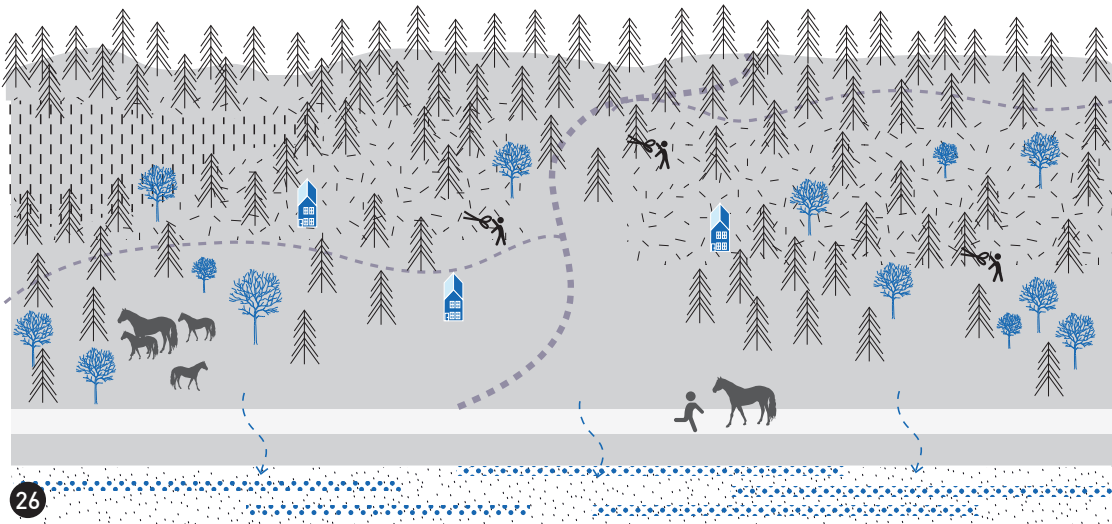
Fig. 17: Berendrecht Solftplein.
 Fig. 18: De Minnepomp Zandvliet.
 Fig. 19: Berendrecht zicht aan den dijk.
 Fig. 20: Fietstocht in Zandvliet.
 Fig. 21: Berendrecht Kerkstraat met tramhalte.
 Fig. 22: Berendrecht de Olmendreef.
 Fig. 23: Zandvliet tulpenvelden.
 Fig. 24: Illustratie 'leesbaarheid van de landschappen'.

I.1 HERSTEL DE LEESBAARHEID VAN DE LANDSCHAPPEN

Berendrecht en Zandvliet onderscheiden zich van de andere dorpen in de dorpenring van Antwerpen door hun bijzondere ligging. Ze markeren letterlijk de overgang tussen twee grote regionale landschappen: de hoge zandgronden van Grenspark de Zoom/Kalmthoutse Heide aan de oostzijde en het lage Havenlandschap op de polders aan de westzijde. Met name in de Kabeljauwpolder is deze grens van hoog naar laag en van zand naar klei nog goed zichtbaar. De dorpen worden geflankeerd door de Zouten, een hoger dijklandschap van opgespoten slib uit de haven en de toekomstige Opstalvallei, een natuurgebied als compensatie voor de uitbreiding van de haven. Lange linten en robuuste hoeves omsluiten imposante groene ruimtes die vaak nog agrarisch in gebruik zijn. De overgang tussen de twee dorpen wordt gemarkeerd door een langgerekte groene ruimte die iets kleinschaliger van opbouw is. Weides worden hier afgewisseld met bosjes. De zandgronden lopen hier iets verder door en vroeger werden deze bouwgronden met plaggen,

gestoken op de heide, bemest en opgehoogd. Ondanks de grote landschappelijke kwaliteit zijn de eerste tekenen van druk op het landschap voelbaar. De gronden raken steeds meer versnipperd door ad hoc geplaatste nieuwbouw. Trends als 'verpaarding en vertuining' zijn reeds zichtbaar. De landbouw loopt terug en haar gronden worden tegen hoge prijzen opgekocht voor speculatie t.b.v. windmolens. Groenstructuren als houtwallen, hagen of lanen zijn vervaagd en bieden weinig structuur. Met het wegvallen van de landbouw als programma en de boer als beheerder, plus de vraag om groei van inwoners en woningen binnen de dorpen, neemt de druk op deze openheid steeds verder toe. Het is daarom van belang om de landschappen van Berendrecht en Zandvliet uit te spreken en te versterken tot een duurzaam en robuust groen raamwerk dat in staat is om de ontwikkelingen, en met name de veranderingen in de landbouw, op te vangen en het vestigingsklimaat van de dorpen te verbeteren.

Landschappelijke ingrepen tbv leesbaarheid landschap:

1. Havendijk op de Zouten:

- Zilte natuur doorontwikkelen
- Lanen op de Zoutedijk doorzetten
- (extensief) Beheer organiseren (schaapskudde)

2. Brabantse wal/ Kwelzone:

- Vertuining tegen gaan
- Biodiversiteit en kwaliteit bos verbeteren
- Kwelzone benutten
- Zacht padennetwerk uitbreiden

Fig. 25: Illustratie 'havendijk op de Zouten'.

Fig. 26: Illustratie 'Brabantse wal/kwelzone'.

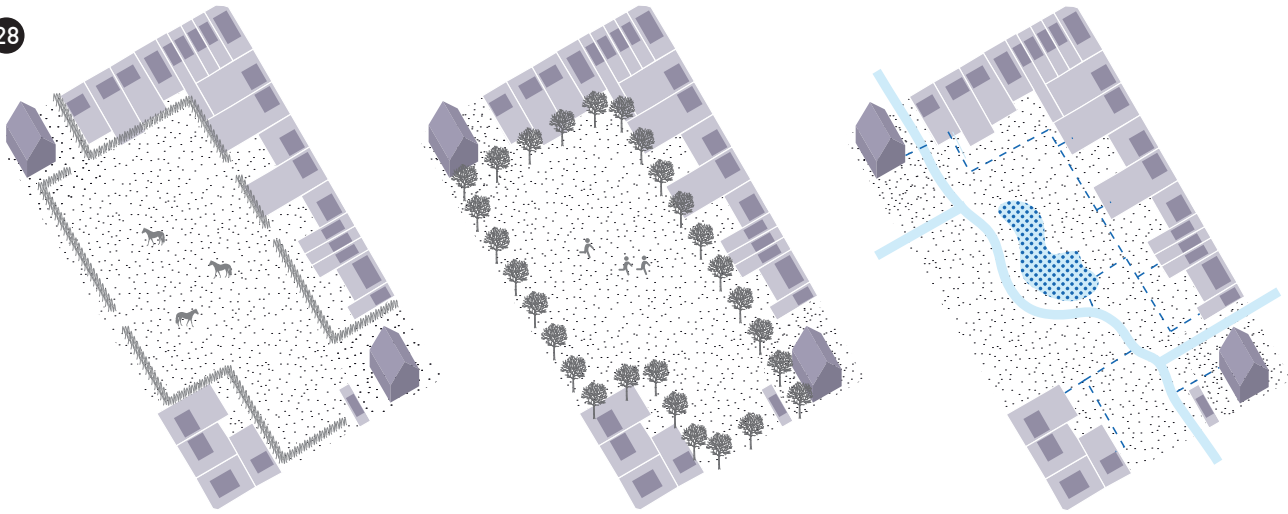
Fig. 27: Illustratie 'kabeljauwpolder'.

3. Kabeljauwpolder

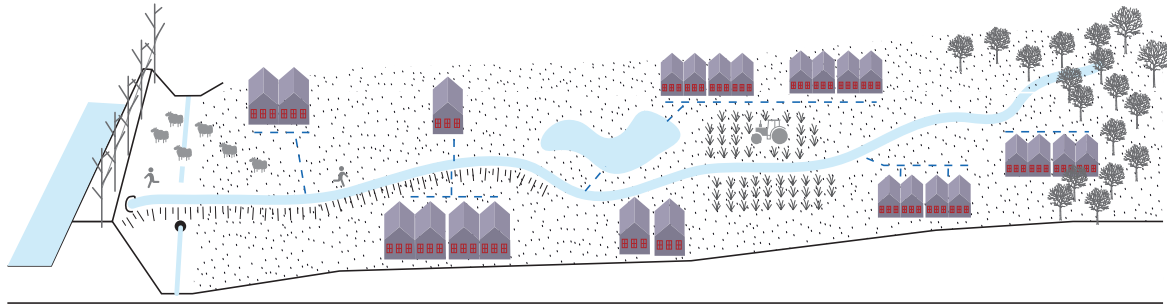
- Openheid beschermen
- (alternatieve vormen van) Agrarisch gebruik stimuleren
- Kleinschalige landschappelijke elementen als houtwal-
len met inheemse soorten, terugbrengen om gradiënt
van hoog naar laag aantrekkelijker te maken voor flora en
fauna
- Overgang tussen hoge en lage gronden afleesbaar houden
(niet bebouwen, geen windmolens plaatsen)
- Geslechte Spaanse omwalling en dorpsrand Zandvliet
uitspreken.
- Sloten-en zacht padennetwerk uitbreiden

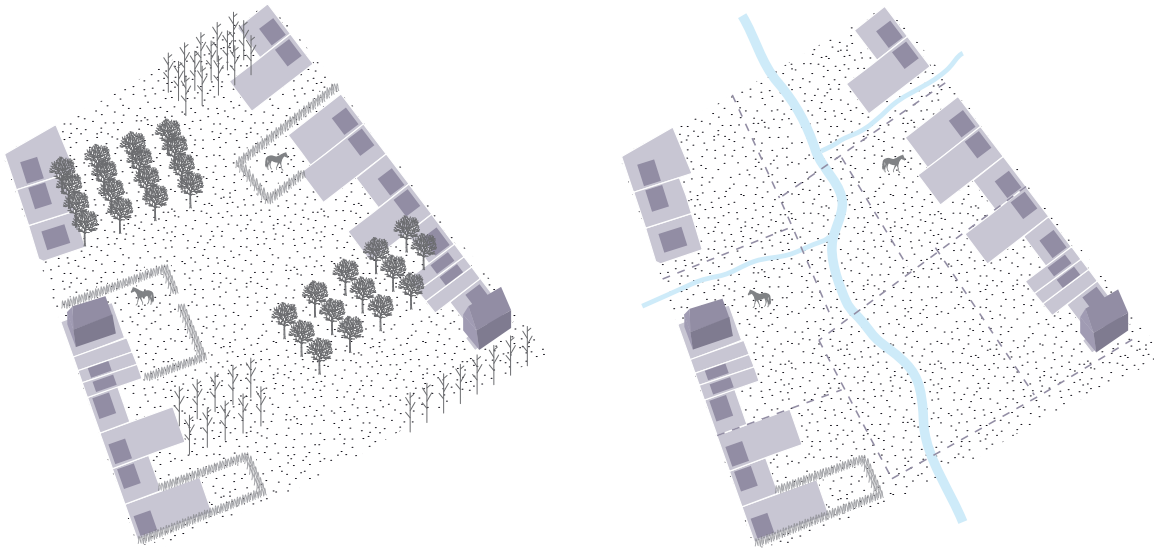
28

29

30

4. Landschapskamers

- Open houden
- (alternatieve vormen van) Agrarisch gebruik stimuleren
- Randen kamers dramatiseren middels beplanting van bomenrijen en/of boeren hagen
- Infiltratie en buffering stimuleren
- Sloten- en zacht padennetwerk uitbreiden

5. Beeklandschap

- Regionale afspraken maken over afstemmen waterhuishouding en beheer
- Grachten ruimen
- Beken uit het riool halen en aansluiten
- Vergeten beken terughalen of evt nieuwe beken graven
- Beken gravitair lozen (m.b.v. kleine dijkjes)
- Regenwater waar mogelijk infiltreren, bufferen

6. Dorpenweide

- Stimuleren terugbrengen van kleinschalige inheemse landschapselementen als houtwallen, boomgroepen, bossages en hagen
- Sloten- en zacht padennetwerk uitbreiden
- Lanen langs de dorpslinten tussen Zouten en de zandgronden

Fig. 28: Principes landschapskamers.

Fig. 29: Principes beeklandschap.

Fig. 30: Principes coulissenlandschap.

Fig. 31: Terugbrengen van kleinschalige inheemse landschapselementen zoals houtwallen, boomgroepen, bossages in coulisselandschap (www.de-midweek.nl).

Fig. 32: Overgang Kabeljauwpolder naar Zandgronden vrijhouden (www.polderke.com)

Fig. 33: Coulisselandschap (www.vildaphoto.com).

Fig. 34: Overgang tussen hoge en lage gronden afleesbaar houden (niet bebouwen, geen windmolens plaatsen, www.nieuwsblad.be).

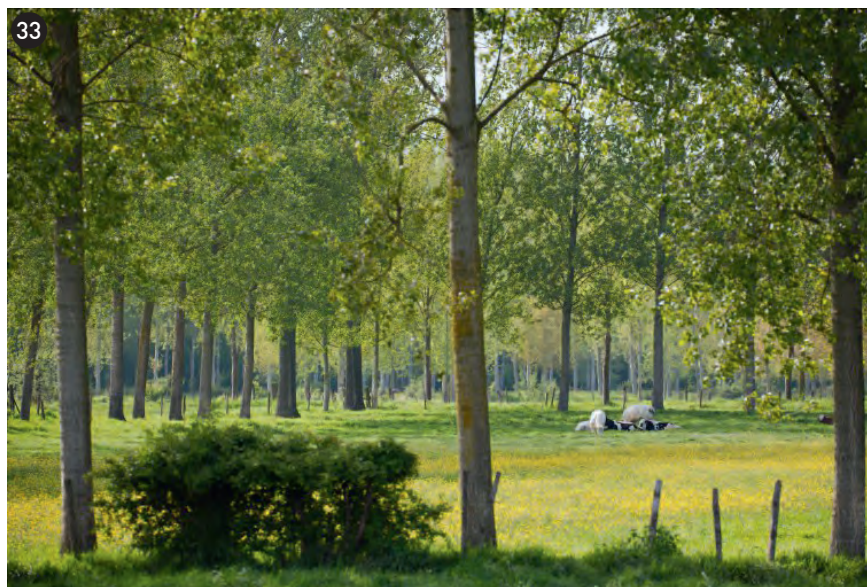

Fig. 35: Boerenhagen voor de kamers en het coulissenlandschap (B00M landscape).

Fig. 36: Transformatie productiebos naar gemengd loof-en naaldbos (www.kwekerijdehorst.nl).

Fig. 37: Olmen als laanboom aan de dorpslinten tussen Zouten en de zandgronden (www.grensparkzk.be).

Fig. 38: Beeklandschap (www.anemaa.home.xs4all.nl).

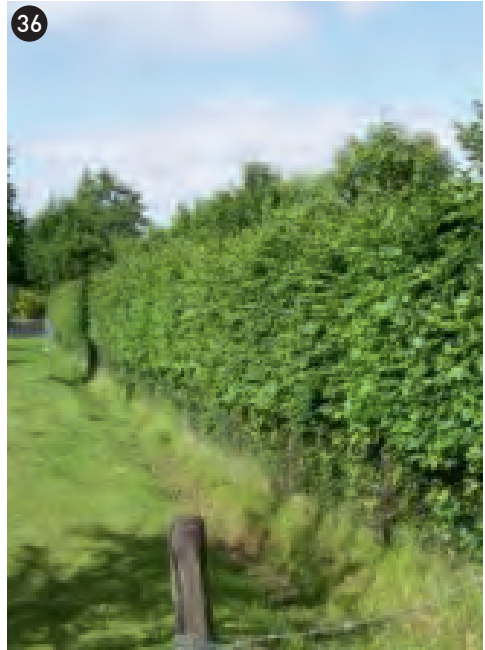
Fig. 39, 40: Gemengd loof-en naaldbos (www.bndestem.nl).

35

36

37

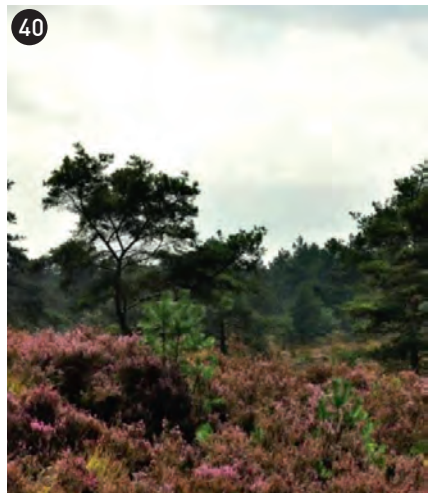
38

39

40

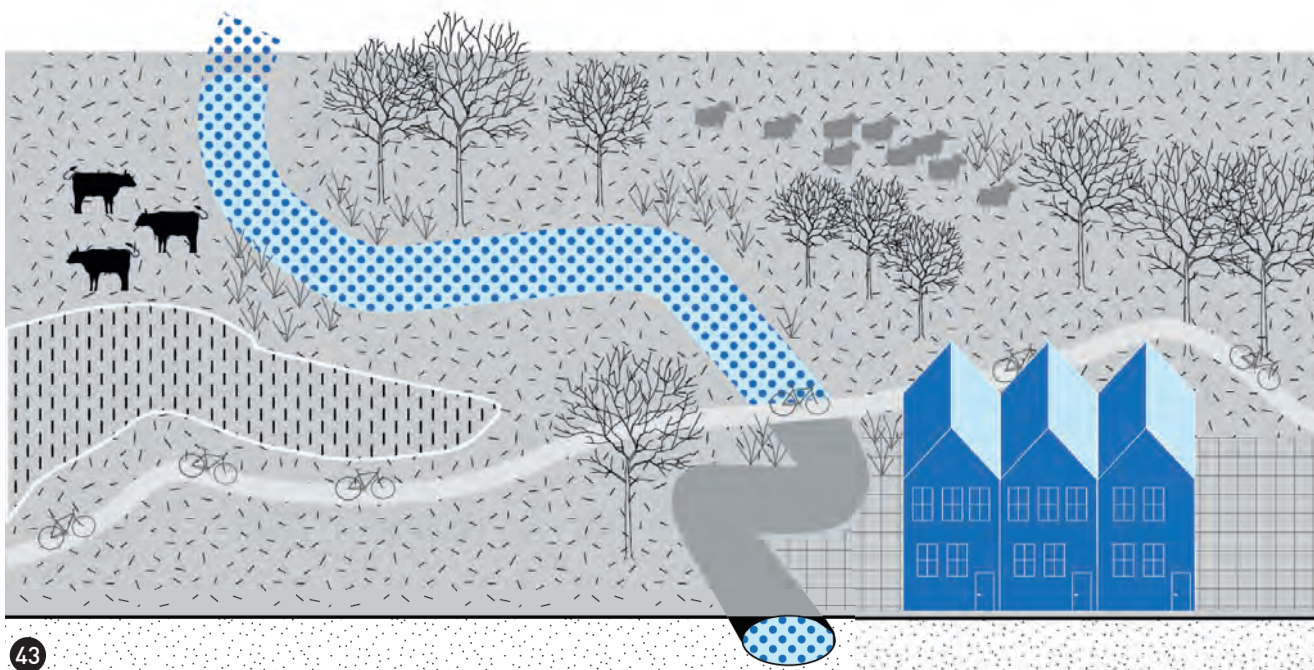
Het groen gearceerde gebied ligt onder het hoogste waterpeil van het kanaal (peil 4.20). Dit is tevens de zone waar het water van alle beken wordt verzameld in de hoofdgracht om uiteindelijk te worden weggepompt door het gemaal in het kanaal. Dat het water eerst naar het diepste punt van de polder moet worden gebracht om vervolgens te worden opgepompt is inefficiënt.

Daarnaast heeft deze zone door de ligging onder het peil van het kanaal te maken met uittredend kwelwater en kans op natte voeten. De boeren hebben drainage nodig om hun land geschikt te maken voor akkerbouw. Het grondwater staat zeer hoog ondanks dat het water dagelijks wordt weggepompt. Tot slot is de hoofdwatergang slecht onderhouden wat de afvoer belemmert.

Fig. 41, 42: Schema van peil 4.20.
Fig. 43: Illustratie 'waterhuishouding op natuurlijke wijze.

1.2 VERBETER DE WATERHUISHOUDING OP NATUURLIJKE WIJZE

Berendrecht en Zandvliet hadden ooit een rijk gevarieerd beeklandschap. Talrijke beken stroomden van de hogere zandgronden onder natuurlijk verval af naar de Schelde. Helaas is dit landschap grotendeels verdwenen. In de loop der tijd werden beken ingebuisd of verdwenen van de kaart.

Door de komst van het Schelde-Rijnkanaal werd de loop van de beken naar de Schelde afgesneden door dijken van opgespoten slib; de Zouten en de Zoutendijk. De beken konden niet meer gravitair geloosd worden. Vanaf dan wordt al het water (regenwater en water van de beken) verzameld op het laagste punt tegen de Zoutendijk alwaar het door een pompgemaal in het hogergelegen kanaal moet worden gepompt.

Ook stroomopwaarts zijn er allerlei veranderingen die invloed hebben op de waterhuishouding in de dorpen waaronder de plannen voor de Opstalvallei, het

opzetten van de peilen binnen en buiten de gemeentegrenzen, gesloten stuwen sluizen, etc.

Tot slot wordt het regenwater in Berendrecht en Zandvliet nauwelijks geïnfiltreerd of gebufferd.

Het resultaat is een weinig robuust watersysteem waarin het regenwater vrijwel direct in het riool verdwijnt of moet worden weggepompt. Door de klimaatverandering neemt bovendien de kans op extreme regenbuien toe wat vraagt om een robuuster systeem. Pompen kost de dorpen veel geld. Er zijn plannen om op korte termijn een tweede pomp te vervangen om de capaciteit van de afvoer te kunnen blijven waarborgen waarmee ook kosten zijn gemoeid. Tot slot is het verdwijnen van het beeksysteem ook in ecologisch opzicht onwenselijk.

Fig. 44: www.dirkverwoerd-fotoreizen.nl

Fig. 45: Het Reestdal (www.hetreestdal.nl).

Fig. 46: Bezemdijk westerwolde (www.aagdoetverslag.blogspot.nl).

Fig. 47: Beek.

Fig. 48: Beek.

Fig. 49: Schema van natuurlijk beek-systeem.

Teneinde een duurzaam, slim en robuust watersysteem te garanderen voor de komende 30 jaar en verder, zal men toe moeten naar een meer natuurlijk beekstelsel waarin regenwater weer vertraagd wordt afgevoerd, gebufferd en geïnfiltreerd en waarin het percentage verhard oppervlak waar mogelijk wordt beperkt.

Een van de mogelijkheden om de pompen te ontzien is om het bekensysteem weer bovengronds te halen en de watergangen weer onder natuurlijk verval af te laten stromen op het kanaal. Dit is alleen mogelijk als de watergangen niet onder het peil uitkomen van het Schelde-Rijnkanaal en op hoogte worden gehouden middels lage dijkjes. De nieuwe

dijkjes kunnen tevens worden ingezet als aantrekkelijke recreatieve verbinding tussen de Zouten en de dorpen.

Daarnaast zullen afspraken moeten worden gemaakt over het beheer en de diepgang van de (hoofd) watergangen. Tot slot zullen waterproblematieken buiten de gemeentegrenzen (als peilverhoging, dichte stuwen of te smalle watergangen) die voor wateroverlast zorgen in Berendrecht en Zandvliet bij de bron moeten worden aangepakt, uiteraard in overleg met desbetreffende verantwoordelijken van de Provincie of de stad Antwerpen.

50

51

52

53

54

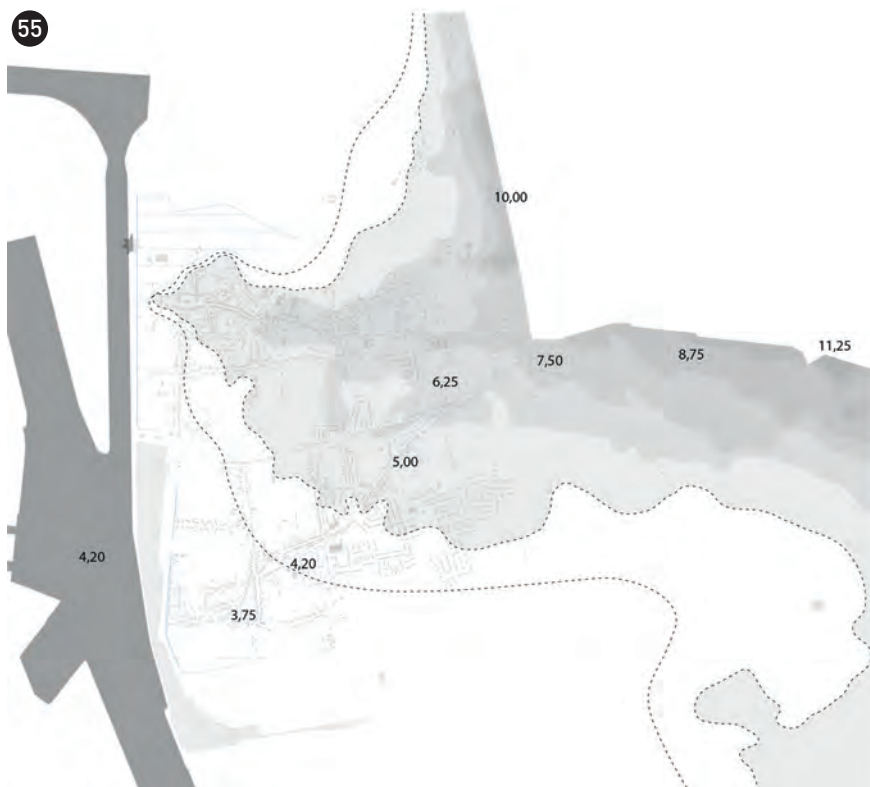

Fig. 50: Infiltratievijver.
 Fig. 51: Wadiheldenpark Eeklo (www.eeklo.be).
 Fig. 52: Wadiheldenpark Eeklo (www.eeklo.be).
 Fig. 53: Eva Lanxmeer (www.liaisons-urbaines.com).
 Fig. 54: Buffervijver.
 Fig. 55: Schema va infiltratie: op de hoge delen van Berendrecht Zandvliet kan regenwater zoveel mogelijk worden vastgehouden en geïnfiltreerd, bijv. in collectieve wadi's.
 Fig. 56: Schema van buffering: op de lage delen van Berendrecht Zandvliet kan regenwater zoveel mogelijk worden gebufferd bijv. in kleine collectieve bekkens of vijvers.

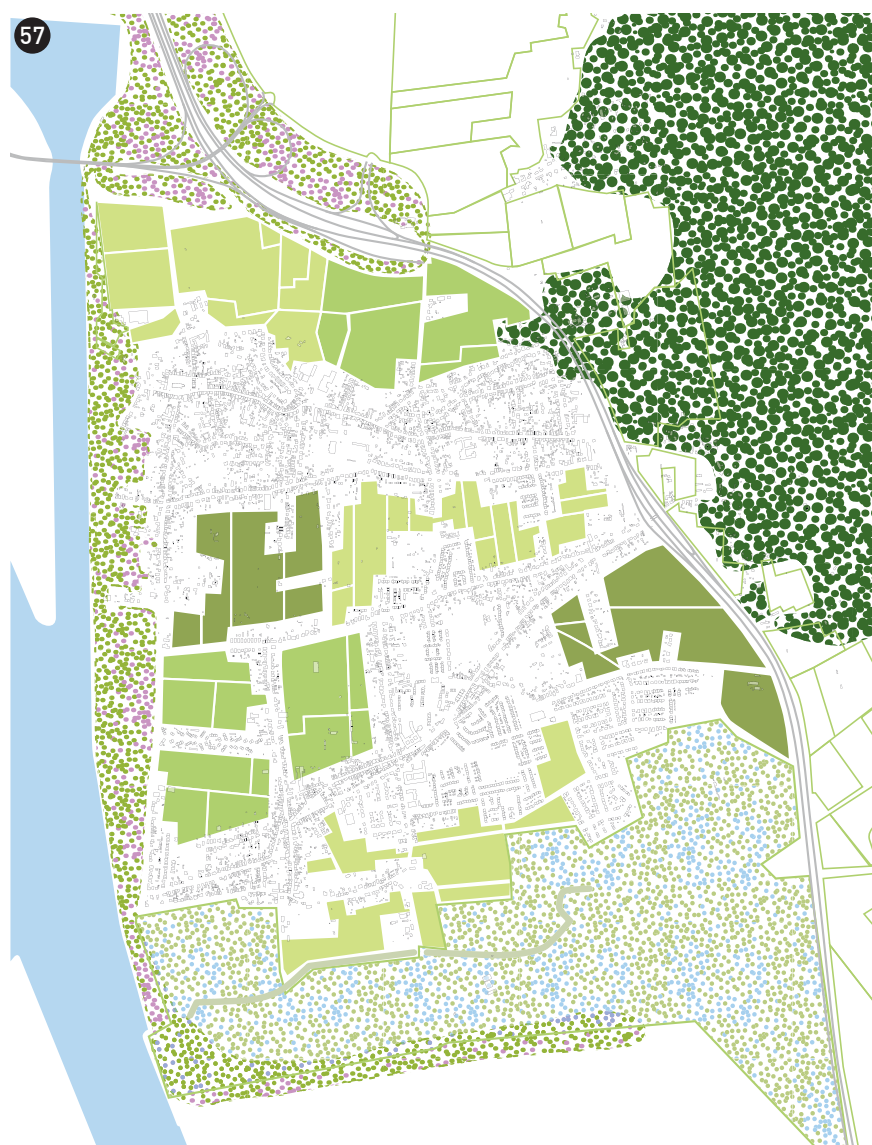

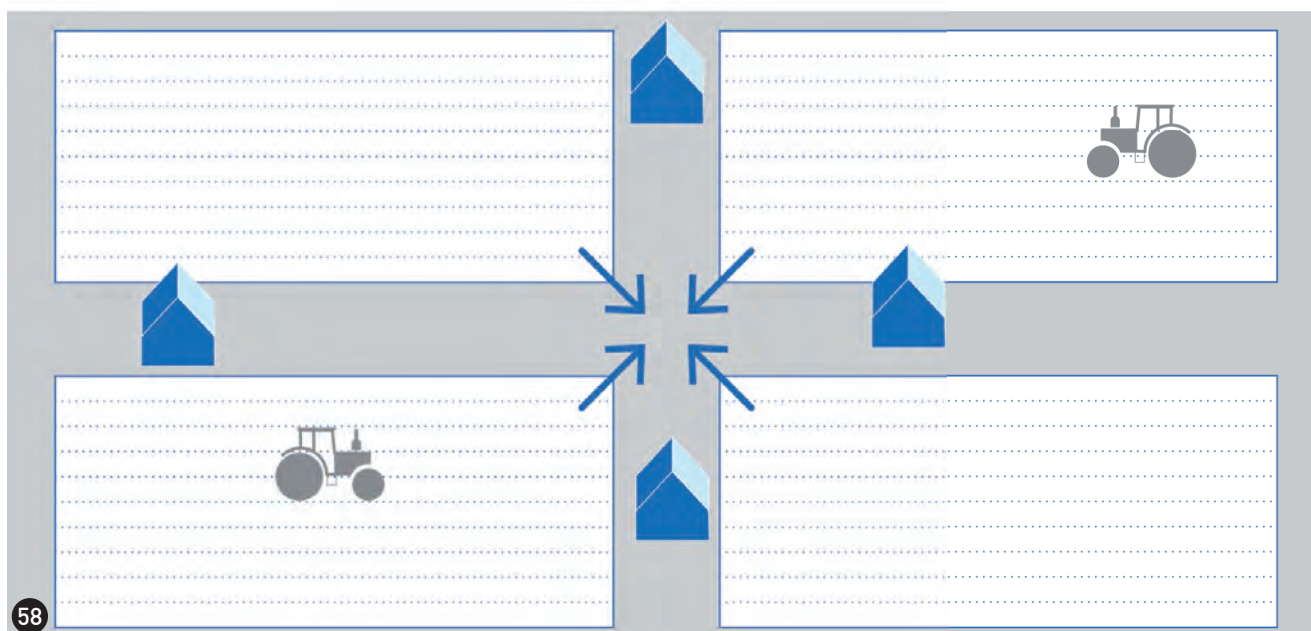
Fig. 57: Schema van ruimte voor boeren.

- Ruimte geven aan de boer mbv ruilverkaveling/schakeling
- Aaneengesloten landbouwgronden
- De Zouten/ zilte natuur
- Opstalvallei
- Bossen op de zandgronden

- *Behoud het open landschap van de Kabeljauwpolder voor landbouw*
- *Geen goederenspoorlijn door de Kabeljauwpolder*
- *Schakel versnipperde landbouwgronden en geef de boeren weer ruimte om rendabel te werken*
- *Geef duurzame zekerheden, zorg voor betaalbare landbouwgronden.*

I.3 SCHEP NIEUWE KANSEN VOOR DE LANDBOUW

Als men de openheid en het agrarisch gebruik in en rondom de dorpen wil behouden zal men voor de boer duurzame zekerheden en nieuwe kansen moeten geven. Een landbouwbedrijf dat zich richt op akkerbouw heeft vandaag ca. 25ha (bij voorkeur aaneengesloten) grond nodig om rendabel te zijn. Dergelijke gronden zijn vandaag enkel nog te vinden in de Kabeljauwpolder. Het open landschap wordt er echter bedreigd door infrastructuurprojecten, zoals het doortrekken van goederenspoorlijn 11 richting Nederland. Bij het bepalen van het tracé van deze lijn moet het open landschap volledig worden vrijwaard en moet de ruimtelijke impact tot een minimum beperkt worden door bijvoorbeeld te kiezen voor een tracé ten westen van de A12 ter hoogte van het kanaal. De overige landbouwgronden in Berendrecht en Zandvliet zijn al erg

versnipperd. Door middel van ruilverkaveling dienen de kavels efficiënter te worden geschakeld en fysiek met elkaar te worden verbonden teneinde een rendabel boerenbedrijf te kunnen runnen. Ook op het gebied van grondprijs en pacht zullen meer zekerheden moeten worden gegeven om de boer in de dorpen te houden. Op veel pachtgronden rust nu een opzegtermijn van 3 maanden waardoor er een kans bestaat dat men niet kan oogsten wat men heeft gezaaid. Daarnaast wordt de grondprijs opgedreven door grondspeculatie t.b.v. windmolens waardoor de grond te duur is geworden.

Fig. 58: Illustratie "nieuwe kansen voor de landbouw".

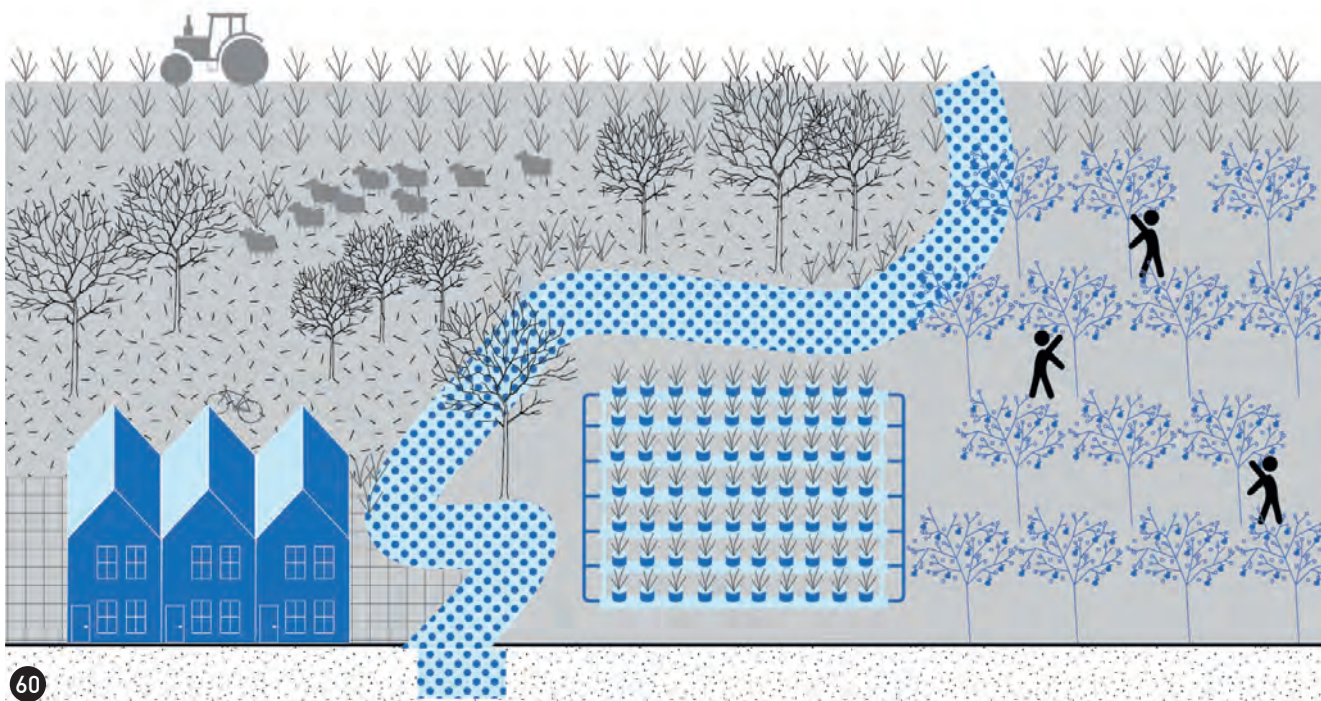

Fig. 59: Schema landbouwvormen. De klankbordgroep gaf aan dat kleinschalige vormen van landbouw goed passen in de landschapskamers in het woonweefsel.

- Kansen voor alternatieve (kleinschalige) vormen van landbouw
- Kansen voor meer traditionele vormen van landbouw/ aaneengesloten landbouwgronden
- Zilte natuur/ de Zouten
- Opstalvallei
- Bossen op de zandgronden

- Bied ruimte aan alternatieve vormen van landbouw zoals plukboerderijen, moestuinen, collectieve paardenweijtes, infiltratievelden, percolatievelden en fijnstoffilters
- Koppel kavels voor alternatieve landbouw aan de ontwikkeling van het recreatief netwerk
- Zorg dat opstallen transformeerbaar worden

Tot slot is een deel van de gronden aan de Zoutedijk vrij nat. Ze hebben last van kwelwater, hoge grondwaterstanden en slecht beheerde en te ondiepe hoofdwatgangen. Afspraken over pachttermijnen, beheer en het verbeteren van de waterhuishouding zijn dan ook onontbeerlijk.

Een andere mogelijkheid om agrarisch gebruik van de open ruimte te stimuleren is om ruimte te bieden aan alternatieve vormen van landbouw zoals plukboerderijen, het houden van dubbelkoeien, biologische en ecologische landbouw of veeteelt, collectieve moestuinen, infiltratievelden, stoeterijen, percolatievelden, energieteelt, hakhoutbosjes etc. Deze vormen van landbouw vragen minder ruimte en kunnen samen een rijk gekleurd mozaiek landschap vormen.

De transformatie van de gronden naar het nieuwe landbouwperspectief dient te worden

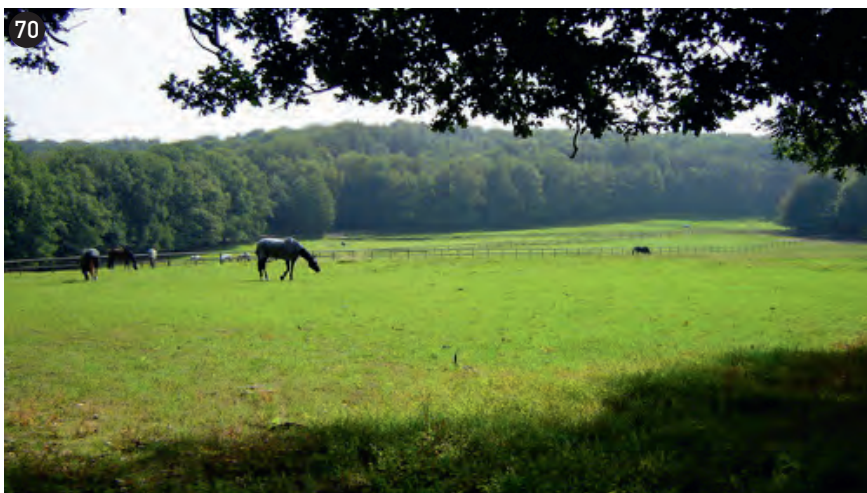
gecombineerd met de uitbreiding van het zachte padennetwerk waardoor interessante nieuwe routes en nieuwe publieke ruimten aan de dorpen wordt toegevoegd.

Ook kan gedacht worden aan bijverdiensten voor de boeren als 'natuurlijk kamperen', bed and breakfast of paardenhotel. Hierbij is van belang dat opstallen gemakkelijk transformeerbaar zijn en van bestemming kunnen veranderen; Van werk- naar woon- of recreatieve bestemming.

Fig. 60: Illustratie "alternatieve vormen van landbouw".

Fig. 61: Plukboerderij te Kontich.
 Fig. 62: Biopluktuin te Oostende.
 Fig. 63: Holašovice; infiltratievijver.
 Fig. 64: Ecologische bermen en verbindingen.
 Fig. 65: Biologische geitenboerderij, Reigershof de Haan.
 Fig. 66: Biopluktuin Oostende.
 Fig. 67: Stadstuin 024 te Nijmegen.
 Fig. 68: Dubbelkoeien (leerst melkproductie daarna vlees).
 Fig. 69: Pluktuin.
 Fig. 70: Paardenweides.
 Fig. 71: Hakhoutbos.

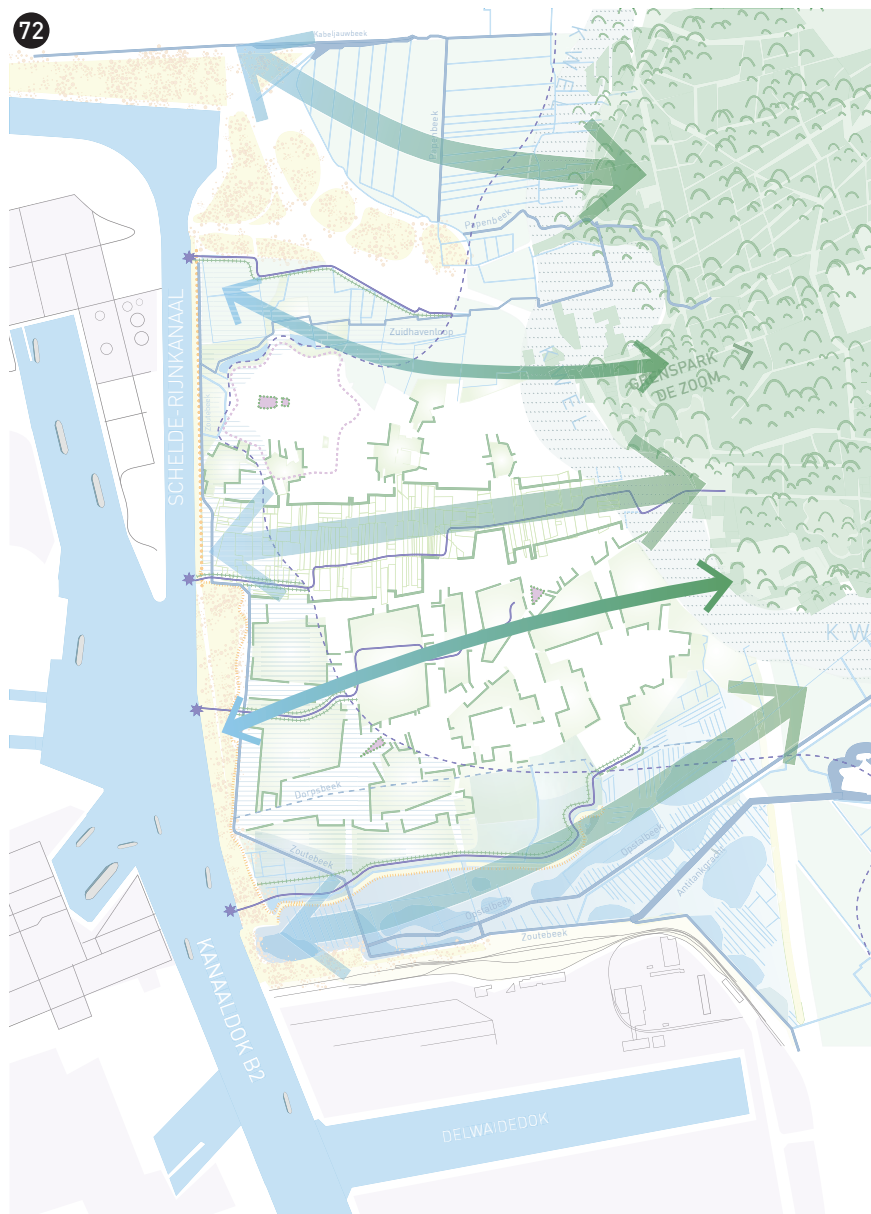
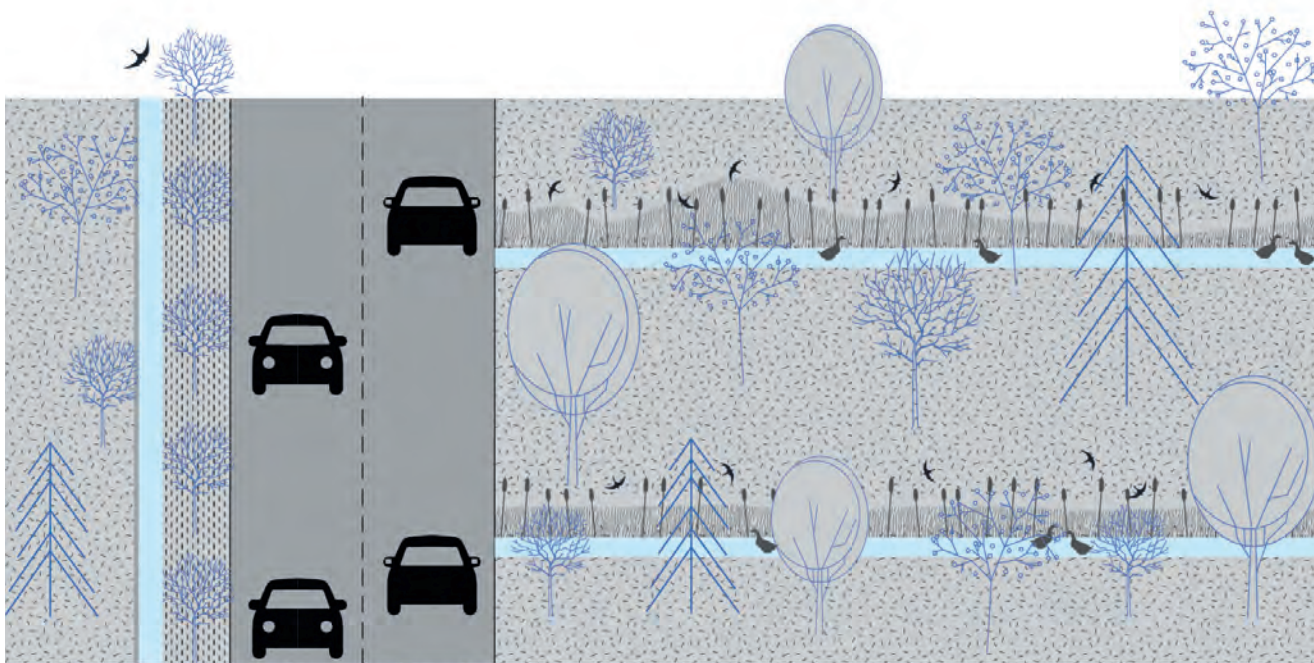

Fig. 72: Schema "biodiversiteit in de dorpen".
 Fig. 73: Ecologische corridor tussen
 landschapstypes (BOOM landscape).
 Fig. 74: Ecologisch bermbeheer (www.mar-bever.be).
 Fig. 75: Illustratie "biodiversiteit in de
 dorpen".

1.4 VERBETER DE BIODIVERSITEIT IN DE DORPEN

75

Het is slecht gesteld met de biodiversiteit in de dorpen en dat is vreemd want de dorpen liggen op een zeer waardevolle gradiënt voor dieren en planten; Op de overgang van hoge naar lage-, droge naar natte-, en van zand- naar kleigronden. Verbetering van de biodiversiteit draagt bij tot een verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving, versterkt het unieke karakter van het gebied, zorgt voor natuurlijke plaagregulatie bij boeren, biedt ontspanningsmogelijkheden voor werknemers, verhoogt de arbeidsproductiviteit, levert energiebesparing op en draagt bij aan een goed vestigingsklimaat. Er zal actief beleid moeten worden gevoerd om de biodiversiteit te verbeteren.

Biodiversiteit kan worden bevorderd door het maken van goede verbindingzones, het terugdringen van overbegrazing-,

overbemesting- en bestrijdingsmiddelen, door zorgvuldig maaibeheer en door soorten te beschermen. Realiseer daarom ecologische verbindingen tussen de verschillende landschapstypen, pas ecologisch beheer toe en bevorder soortenrijkdom.

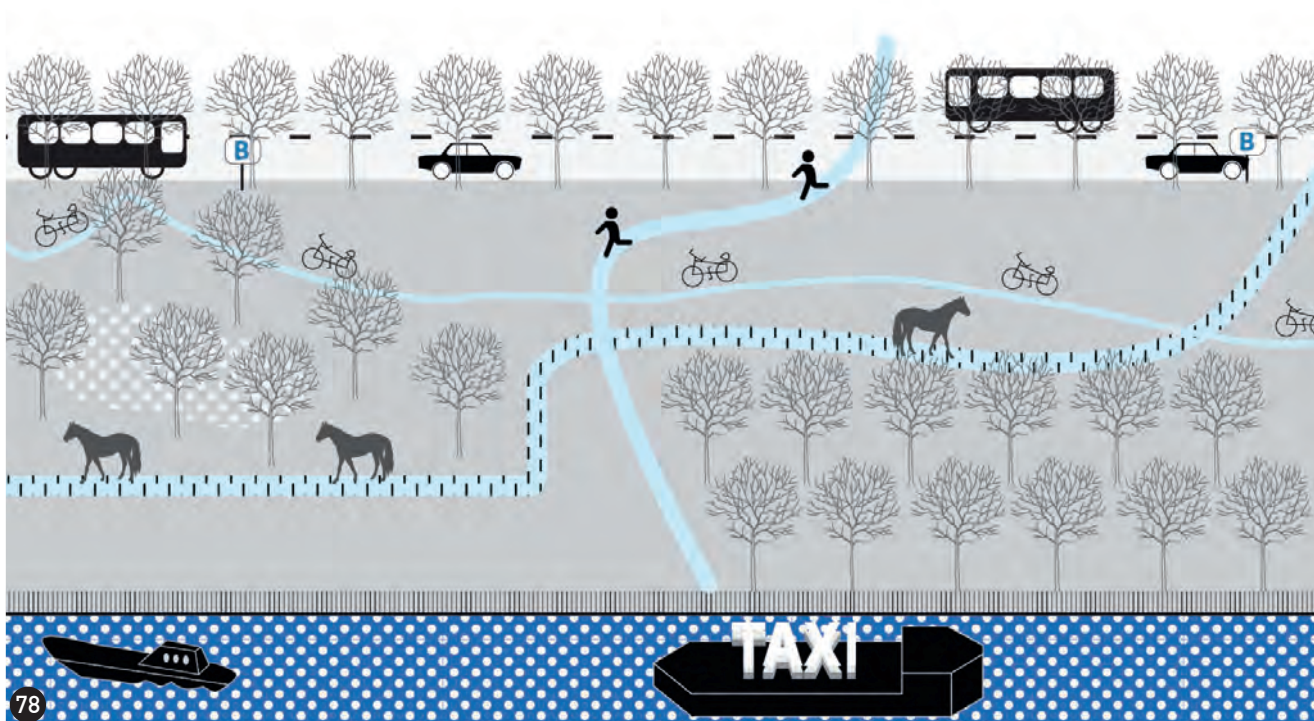
- Bestaande autowegen
- Bestaand zacht padennetwerk
- Nieuw zacht padennetwerk

Fig. 76: principeschema van bestaande paden:
verbeter toegankelijkheid landschap
en verbeter koppelingen met
langzaam verkeersroutes.

Fig. 77: principeschema van nieuwe paden:
bestaande paden worden met elkaar
verbonden tot een uitgebreid netwerk
voor fietsers, voetgangers en ruiters.

**Fig. 78: Illustratie "missing links in het
netwerk van zachte paden".**

1.5 REPAREER DE MISSING LINKS IN HET NETWERK VAN ZACHTE PADEN

Doorheen de dorpen ligt soms verscholen, soms duidelijk zichtbaar, een netwerk van paden die samen een dankbaar parcours vormen voor diegenen die de hoofdwegen willen vermijden. De vaak halfverharde paden lopen door de groene velden langs de oude hoeves en liggen soms als dwarse diagonalen in de grid van Berendrecht en Zandvliet. Hier aan de achterkant van de linten vindt men al wandelend door de landschapskamers het ware agrarisch hart van Berendrecht en Zandvliet met haar weidse zichten over de aardappel- en lookvelden.

Voor de dorpelingen zijn de paden snelle shortcuts naar de winkel, de bushalte. Voor kinderen vaak een veilige weg van huis naar school en van school naar de trapveldjes om te spelen. Vandaar dat het padennetwerk verder wordt uitgebreid. Missing links in het netwerk worden waar mogelijk aangevuld met halfverharde zandpaadjes die de toegankelijkheid verbeteren en het netwerk robuus-

ter en krachtiger maken. (zie ook hoofdstuk II.4 "versterk het netwerk van zachte paden met sport en spel", p69)

DE WAARDE VAN NATUUR

voorbeeldmatrix

79

CATEGORIEËN

BATEN

BAATHOUDERS

1. Gezondheid
Natuur in Berendrecht- Zandvliet draagt bij aan een gezonde leefomgeving.

a Minder huisartsbezoek/ lagere dokterskosten
b Verbeteren luchtkwaliteit door de afvang van verschillende schadelijke stoffen zoals fijnstof (PM10) (groen als luchtfilter)
c Verandering contouren woningbouw/ snelweg

bewoners
bedrijven (arbeidsuitval) (haven)
verzekering
overheid (snelweg)

2. Energieverbruik
Groen in Berendrecht Zandvliet kan woningen isoleren of beschutten waardoor ze minder energie verbruiken.

a Besparing energieverbruik woningen door beschutting van (bomenrijen 50/100 m van woningen)
b Besparing energieverbruik door isolatie van (groen daken)

bewoners

3. Waarde van woningen
Door de aanleg van groen of water stijgt de waarde van woningen die hieraan grenzen of er vlakbij liggen.

a Stijging vastgoedwaarde bestaande woningen (uitzicht op, nabijheid van...)
b Hogere vastgoedwaarde nieuwe woningen (uitzicht op, nabijheid van...)

vastgoedeigenaren

4. Recreatie & vrije tijd
Natuur heeft een grote impact op recreatie

a Meer recreatiemogelijkheden (door toevoegen of kwaliteitsverbetering groenareaal)
b Meer winst ondernemers door hogere betalingsbereidheid van klanten (door vergroenen van winkelstraten)

recreanten
ondernemers

5. Sociale cohesie
Sociale cohesie stijgt onder andere door het toevoegen van groen en water. Mensen voelen zich meer verbonden met de wijk en met elkaar. De stijging van sociale cohesie heeft meerdere effecten, waaronder minder verhuizingen

a Vermeden verhuiskosten door meer sociale cohesie (door toename plantsoen-of waterareaal)
b Vermeden delictkosten door meer sociale cohesie (door toename plantsoen-of waterareaal)

bewoners
corporaties
gemeenten
politie
justitie
recreanten

6. Waterhuishouding
Groen en water kunnen zorgen voor vermindering van wateroverlast (door waterbergingscapaciteit) of verdroging (door infiltratie).

a Bescherming tegen wateroverlast door stijging van oppervlaktewater (door toevoegen waterbergingscapaciteit)
b Vermeden investeringskosten in RWZI (door toevoegen waterbergingscapaciteit)

bewoners
bedrijven
overheid

7. Klimaat
Groen heeft een gunstig effect op verschijnselen van klimaatverandering als UHI, piekbuien, toename broeikasgassen als CO₂, CH₄, N₂O, etc

a Bescherming tegen opwarming
b Bescherming tegen wateroverlast door stijging van oppervlaktewater (door toevoegen waterbergingscapaciteit)
c Vasthouden regenwater/ vergroten absorptievermogen
d Tegengaan emissie (bomen planten op gras)

bewoners
bedrijven
overheid

8. Bodemkwaliteit
Groen heeft een gunstig effect op bodemverontreinigingen en teveel aan nutriënten

a Zuivering bodemverontreiniging
b Verschralen

bewoners
overheid

9. Voedingsstoffenkringloop
Groen heeft een gunstig effect op de voedingsstoffenkringloop

a vasthouden van water en het vormen van aarde

bewoners
(agrarische) bedrijven
overheid

10. Veiligheid
Groen en water kunnen onveilige situatie betreft lucht-, water- en bodemkwaliteit verbeteren en kans op overstromingsgevaar verkleinen

a schoon (drink) water
b schone lucht
c bescherming tegen wateroverlast

bewoners
overheid

11. Soortenrijkdom
Groen en water hebben grote invloed op de biodiversiteit

a rode lijstsoorten
b meer recreatiemogelijkheden
toerisme
c Stijging vastgoedwaarde

bewoners
ondernemers
overheid

I.6 OPEN RUIMTES ZIJN HET KAPITAAL VAN DE DORPEN!

80

Met het teruglopen van de landbouw dreigt ook de beheerder van de open ruimte weg te vallen. Wie gaat het onderhoud doen? Kost het in stand houden van de groene open ruimtes niet heel veel geld? Geld dat er niet is?

Groen- en waterprojecten hoeven echter niet alleen maar geld te kosten; sterker nog, de groene ruimtes zijn het kapitaal van de dorpen en leveren op de lange termijn geld op. Om blijvend te kunnen investeren in groen is het van belang om beter inzicht te krijgen in de waarde van groen.

Als de maatschappelijke en economische baten van groen- en waterprojecten in de dorpen inzichtelijk worden gemaakt, kan men gericht een lange termijnplanning maken t.b.v. de investeringen in het landschap en de waterhouding en kan men ook zien hoe deze investeringen zich op termijn terugverdienen. In de

tabel hiernaast is in een snelle quickscan aangegeven wat de mogelijke baten zijn per categorie. Geadviseerd wordt om een partij in te schakelen die de baten voor de dorpen kan berekenen zoals bijvoorbeeld 'de Natuurverdubbelers'. (www.natuurverdubbelers.nl)

Fig. 79: Voorbeeldmatrix van de waarde van natuur. Bronnen: interview Daan Jochem Groot, www.natuurverdubbelers.nl, www.teebstad.nl, www.groeneruimte.nl

Fig. 80: Illustratie "open ruimtes als het kapitaal van de dorpen".

Rekenvoorbeelden van de waarde van natuur
*bron: www.teebstad.nl

Als je 1000 bomen plant binnen de bebouwde kom per jaar hoeveel fijnstof vang je dan af?

Bij 1000 bomen, is het effect 100,00 kg
fijnstofafvang per jaar.

Met als voordeel voor bewoners, bedrijven
(arbeidsuitval), verzekering en overheid
€ 624.650,- contante waarde (over 30 jaar)

**Stel dat je 10.000m³
waterbergingscapaciteit toevoegt?**

Bij 10.000 m³, is het effect 10.000,00 m³
minder regenwater in riool per jaar.
Met als voordeel voor bewoners, bedrijven,
overheid en waterschap € 100.750,-contante
waarde (over 30 jaar)

**Stel dat door het naar bovenhalen van de
beken de kans op wateroverlast afneemt
met 4% (bijvoorbeeld van 1:20 jaar naar
1:100 jaar) en stel 100 huishoudens hebben
daardoor minder kans op overlast? Hoeveel
bespaar je dan?**

Bij 4,00 procent, bij 100 huishoudens, is
het effect 4,00 huishoudens met minder
wateroverlast per jaar. Met als voordeel voor
bewoners, bedrijven, overheid en waterschap
€1.487.752,-contante waarde (over 30 jaar)

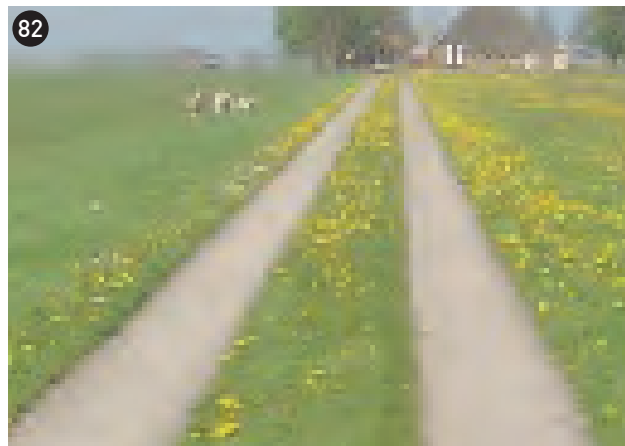

Fig. 81: Wijngaard.
 Fig. 82: Karrespoor.
 Fig. 83: Halfverhard pad.
 Fig. 84: Noorderparkbar BRIGHT Amsterdam
 (www.bright.nl).
 Fig. 85: Graspad.

SAMENGEVAT: DE DORPEN OP HET LANDSCHAP

De landschappen van Berendrecht en Zandvliet bepalen het vestigingsklimaat en identiteit van de dorpen. De landschappen worden daarom gekoesterd en waar nodig versterkt. De 'missing links' in het zachte padennetwerk tussen de dorpen met hun karakteristieke 'landschapskamers' en omringende landschappen worden aangevuld. In de kamers is plaats voor sport, spel en ontmoeting. De openheid, zichten en verbindingen van en tussen de kamers worden gedramatiseerd. Het bekenlandschap wordt weer beleefbaar en bovengronds gehaald, dit behoort ook immers tot de cultuurhistorisch erfgoed van de dorpen! Door het op niveau houden van de beken boven het peil van het Schelde-Rijnkanaal kunnen de beken gravitair worden geloosd waardoor er minder hoeft te worden gepompt. Dit bespaart kosten en zorgt er voor dat op de hoge delen meer regenwater wordt vastgehouden. Het vasthouden van regenwater middels retentie en infiltratie wordt gestimuleerd. Ook worden afspraken gemaakt over het ruimen van de grachten. Behoud de open ruimte van de Kabeljauwpolder voor landbouw. Schakel versnipperd gelegen kavels en geef boeren de ruimte om te ondernemen. Opstallen worden transformeerbaar en mogen een andere functie krijgen. Daarnaast worden agrarische kavels gekoppeld aan de ontwikkeling van het recreatief netwerk. Er is ruimte voor alternatieve vormen van landbouw zoals plukboerderijen en zorgvuldig ingepaste collectieve moestuinen of paardenweides. Tot slot wordt er actief beleid gevoerd om de verbetering van de biodiversiteit in het gebied te bevorderen.

